

A futballhuliganizmus jelenségének vizsgálata az NB II bajnoki rangadóján

Esettanulmány

DULAI Péter,¹ FEKETE Csaba,² FREYER Tamás,³ PAPP Dávid⁴

Kutatócsoportunk a 2022/2023-as NB II-es bajnokság tavaszi fordulójának mérkőzésére (MTK-DVTK) látogatott ki, hogy a futballhuliganizmus megjelenési formáit vizsgálja. A labdarúgópályán és környékén zajló erőszakos, deviáns eseményeket általában a futballhuliganizmus körébe soroljuk. A mérkőzésen történt, nagy sajtóvisszhangot kiváltó esemény – a DVTK kapusa kivédte az MTK utánpótláskorú játékosának kezdő lövését, amelynek elvégzését a kislíu születésnapjára ajándékként kapta szüleitől – azonban egy új formája a labdarúgó-mérkőzésekhez köthető devianciának. Az esettanulmányban kísérletet teszünk a rangadó eseményeinek feldolgozására, a rendőri-rendezői biztosítás bemutatására.

Kulcsszavak: deviancia, erőszak, futballhuliganizmus, szurkolók, ultrák, huligánok

A vizsgálathoz kapcsolódó fogalmak és előzmények bemutatása

A tanulmány szerzői arra vállalkoztak, hogy a magyar másodosztályú labdarúgó-bajnokság bajnoki rangadóján, a helyszínen tanulmányozzák a futballhuliganizmus legtipikusabb jegyeit. Azok hogyan, milyen módon, milyen formában vannak jelen egy ilyen mérkőzésen?

A Rendészettudományi szaklexikon definíciója szerint:

„a futball és sporthuliganizmus bizonyos sporteseményekhez kapcsolódó (nézőtéren, illetve nézőtéren kívül megjelenő) agresszív megnyilvánulások összessége. A futballhuliganizmus esetében a normálistól eltérő futballszeretet jelenik meg,

¹ Doktori hallgató, Nemzeti Közszerződési Egyetem Rendészettudományi Kar Rendészetelméleti és -történeti Tanszék, Rendészettudományi Doktori Iskola, e-mail: Dulai.Peter@uni-nke.hu

² R. dandártábornok, intézetvezető, Nemzeti Közszerződési Egyetem Rendészettudományi Kar, Rendészeti Kiképzési és Nevelési Intézet, e-mail: Fekete.Csaba2@uni-nke.hu

³ Egyetemi docens, tanszékvezető, Nemzeti Közszerződési Egyetem, Rendészettudományi Kar, Testnevelési és Küzdősportok Tanszék, e-mail: Freyer.Tamas@uni-nke.hu

⁴ R. őrnagy, mesteroktató, Nemzeti Közszerződési Egyetem Rendészettudományi Kar Közbiztonsági Tanszék, e-mail: papp.david@uni-nke.hu

erőteljes törekvés az ellenfél szurkolóinak devalválására illetve a kívülállók személyi és dologi sérelmére.

A látszólag normalistól eltérő futbalszeretet deviáns, klánszerű, egymással »leszámoló« csoportokat tömörít, pl. drukkolóbandák közti, rejtett helyszínű »háborúkkal« (ustawka). Hátterében deviáns normarendszer, néha politikai polarizáltság áll. A futballhuliganizmus deviáns csoportokat tömörít, amelyek meghatározott keretek között és szabályok szerint működnek. A futballhuliganizmus alapvető ismérvei: a szervezett szurkolás, a szurkolói csoportok látványos koreográfiájának megjelenítése (pl. görögtűz, drapéria, zászlók) kötelező érvényű az idegenbeli és hazai mérkőzésekre járás, valamint a szélsőséges szurkolók (ultrák) esetében kötelező kiállni a rivális bandák ellen. Angliában az 1970-es években bontakozott ki a futballhuliganizmus, majd szervezett huligáncsoportok jelentek meg, amelyek főként Európában (pl. Olaszországban, Oroszországban) működnek. A szurkolói csoportok között és a csoportokon belül is eltérő a normarendszer, amelyet a politikai nézetek, a motivációk, a moralitás fejlettségi foka és a szocializáltság határoz meg.”⁵

A futballhuliganizmus egyik tipikus formája – a rasszizmus, xenofóbia, pirotechnikai eszközök használata, ustawka stb. mellett – az erőszak megjelenése a labdarúgó-mérkőzések szereplői között. Az erőszak és az agresszivitás végigkíséri a labdarúgás történetét. Intenzitása és megítélése változott csak az idők folyamán. A maja vallási szertartások részeként rendezett, labdarúgáshoz hasonló mérkőzés végén a vesztes csapat játékosait feláldozták isteneiknek. A középkori „határlabdázások” során a két falu összecsapásaiban gyakorlatilag nem voltak szabályok, és akár gyilkosságok is előfordultak. A mai napig népszerű „firenzei foci” mérkőzéseinek természetes velejárói a sérülések. A hatvanas évekig Angliában a labdarúgó-mérkőzések utáni szurkolói összecsapások hozzátartoztak az eseményhez. A társadalmi normák változásával a korábban elfogadott viselkedésformák deviánsná váltak. A stadionokban és környékükön zajló erőszakos események nem tolerálható deviáns jelenségek.⁶

A labdarúgó-mérkőzések szereplői közötti erőszak irányai is tipizálhatók. A huliganizmusra jellemző erőszak megjelenhet a lelátókon a két szurkolótábor szélsőséges rivalizálásaként. Ez a szembenállás a verbális erőszaktól a fizikai atrocitásokig is elfajulhat. Az erőszakos megnyilvánulás irányulhat a szurkolóktól a játékosok, illetve a játékvezető felé is. A pálya sem mentes az agresszivitástól, hiszen a szabályokat meghaladó erőszak megfigyelhető a játékosok közt, sőt a labdarúgók a bírókat is megtámadhatják. Néhány ritka esetben a focisták a nézőkkel is konfrontálódnak.

⁵ BODA 2019: 209–210.

⁶ FREYER 2004: 23–26.

Ismerve a magyar futballmérkőzések iránti érdeklődést, nézőszámokat, joggal merül fel a kérdés, hogy van-e realitása e jelenség vizsgálatának egy másodosztályú mérkőzésen. A szerzők abból a hipotézisből indultak ki, hogy a bajnoki rangadók ideális közegei lehetnek a futballhuliganizmust jellemző szurkolói viselkedésformák, magatartások tanulmányozásának.

A sportszakirodalom bajnoki rangadóként határozza meg az első helyért egymással versengő, vetélkedő egyének, csapatok mérkőzését, versenyeit, illetve az első helyért vívott küzdelem egyik fordulóját. Az utóbbi ismérvek teljesen megfelelt a választott „összecsapás”. Biztonsági szempontból kikerülhetetlen tény az MTK történelmi gyökereiből, előzményeiből fakadó támadási felülete, veszélyeztetettsége. A klub ugyanis a zsidó kisebbség támogatásával jött létre és működött. Emiatt a csapatot és szurkolóit a mai napig a zsidósággal azonosítják, és ennek köszönhetően időnként rasszista megjegyzések, támadások céltáblájává válnak.

Rangadói mivoltát erősíti, hogy – két, korábban az első osztályban is szereplő, a visszajutásért küzdő, pozíciójuktól függetlenül jelenleg is a magyar labdarúgás meghatározó, jelentős múlttal rendelkező csapata – az MTK Budapest Football Club és a Diósgyőri VTK játszotta ezt a mérkőzést.

Kemény küzdelemre volt kilátás, mert MTK-győzelem esetén a bajnokság élére került volna a budapesti klub, míg diósgyőri siker esetén a borsodiak tovább tudták volna növelni pontelőnyüket a bajnokságban, közelebb léphettek a bajnoki cím megszerzéséhez. Jelentős szurkolói érdeklődésre, felfokozott szurkolói hangulatra lehetett számítani. Az 5000 fő befogadására képes Új Hidegkuti Nándor Stadionba 3255 néző látogatott ki. Minden feltétel adott volt tehát egy rangadóhoz és a futballhuliganizmus jelenségeinek empirikus tanulmányozásához.

A mérkőzés biztosítása

A stadion parkolóiban és a környező utcákban jelentős létszámmal volt jelen a rendőrség biztosítást végrehajtó állománya. Alapvetően rendfenntartó és biztosító örökkel találkozott a mérkőzésre igyekvő szurkoló, néző. A stadionon belül a rendőrség nem volt jelen. Rendőrségi szempontból az MTK–DVTK-mérkőzések legfeljebb közvetett biztonsági kockázatot hordoznak magukban, tekintettel arra, hogy a két szurkolótábor közvetlenül nem rivalizál egymással, azonban a DVTK szurkolói – finoman szólva – nem ápolnak baráti viszonyt a „nagy fővárosi klubokkal”, így az FTC-vel és az Újpest FC-vel sem.⁷ Jóllehet, hogy egy évszázada még az MTK–FTC-rivalizálás volt a magyar labdarúgás meghatározó jelensége, ez azonban napjainkra korántsem jellemző, részint a két csapat teljesítménye, részint pedig a szurkolótábor, népszerűsége között fellelhető eltérések miatt. Többek között a fentiek okán a két csapat mérkőzései jellemzően normál, elvétve fokozott biztonsági kockázatú besorolást kapnak.

⁷ A DVTK, FTC és Újpest FC elleni mérkőzései rendszerint kiemelt biztonsági kockázatúak.

Nem történt ez másként a 2023. tavaszi, budapesti mérkőzés kapcsán sem, hiszen a Sportrendezvényeket Biztonsági Szempontból Minősítő Bizottság (Minősítő Bizottság) soron kívüli eljárásában 2023. február 17-én megfogalmazott minősítési javaslatára alapján a rendészeti országos rendőrfőkapitány-helyettes 29000/75-24/2023. ált. számú határozatában⁸ normál biztonsági kockázatúnak minősítette azt.

A 2023. március 13-án megrendezett mérkőzés kapcsán az alábbi konkrétumok befolyásolhatták az előre megállapított biztonsági kockázatot.

Csökkentette a kockázatot:

- *az érintett bajnokság:* a találkozót az NB II-es Merkantil Bank Liga keretein belül rendezték meg. Nincs tehát aktuális, konkrét rivalizálás az NB I-ben szereplő fővárosi csapatokkal;
- *a nézők várható létszáma:* a hivatalos adatok alapján 3255 néző követte a helyszínen a sporteseményt;⁹
- *a két csapat szurkolóinak egymáshoz való viszonya:* nem feszül konkrét ellentét a két gárda szurkolótáborra között. Sőt a hazai csapat mérkőzéseire kilátogatók szinte teljes mértékben nézőkből és szurkolókból tevődnek össze;¹⁰
- *a mérkőzés időpontja:* a hétköznap esti (hétfő 19:00) időpont jellemzően kedvez a mérkőzések konfliktusmentességének.

Növelhette a kockázatot:

- *a csapatok bajnokságban betöltött pozíciója:* a két együttes a mérkőzést megelőzően a bajnokság első két pozícióját foglalta el, így a mérkőzés az NB II. rangadójának minősült;
- *a mérkőzés helyszíne:* az Új Hidegkuti Nándor Stadion mint a fővárosi helyszín lehetőséget biztosíthat az ellentétes érzelmű DVTK- és FTC- vagy Újpest FC-szurkolók közötti konfliktusok kialakulására. Emellett a stadion elhelyezkedéséből adódik, hogy a nagy létszámú szurkolói csoportok megjelenése, illetve a szurkolók által esetlegesen elkövetett jogsértő cselekmények akadályozhatják a gépjárműforgalmat – ideértve a közösségi közlekedést is –, valamint zavarhatják, irritálhatják a lakosságot, sőt életet, testi épséget, anyagi biztonságot veszélyeztethetnek.

⁸ 29000/75-24/2023. ált számú határozat.

⁹ Lásd: http://dvtk.eu/27401-MTK_DVTK_4_2_2_0-cikk-labdarugas

¹⁰ „A sportrendezvényeken részt vevő egyének szurkolói mivoltukhoz kapcsolódóan kategorizálhatók. A csoportok közti különbségek bemutatása céljából megkülönböztetünk nézőt, szurkolót, rajongót, illetve olyan személyeket, akik elfoglalt nézeteket vallanak, azaz ultrákat és huligánokat. Ők már nem pusztán szórakozásból és élményből látogatnak el labdarúgó-mérkőzésekre. A néző az a személy, aki nem feltétlenül azonosul egy adott csapattal, hanem csak a látványt a közösségi élményt keresi, és kellemes időtöltésnek fogja fel a mérkőzések megtekintését.” GÁL-KÖRÖSI 2022: 24.

Biztos, hogy normál biztonsági kockázat esetén is fel kell készülni egyrészt a forgalom zavartalanságának biztosítására, illetve annak megzavarása esetén a lehető leggyorsabb helyreállításra, másrészt pedig az életet, testi épséget, vagyónbiztonságot, tehát a közrendet és közbiztonságot veszélyeztető cselekmények lehetőség szerinti megelőzésére, megakadályozására, illetve a már bekövetkezett cselekmények megszakítására, és a megzavart rend helyreállítására. Mindemellett a mérkőzés – az előzetes várakozásoknak megfelelően – problémamentesen, különösebb rendőri beavatkozás nélkül zajlott le.

Fontos azonban, hogy a mérkőzéssel kapcsolatban szükséges rendőri feladatok meghatározásánál ne csak általános információkra hagyatkozzunk, hanem a konkrét mérkőzésre, időszakra, körülményekre, helyzetre vonatkozó adatokkal is rendelkezünk. A rendőri feladatokat a gyakorlatban az aktuális információkra tekintettel határozzák és tervezik meg. Jó példa lehet erre a 2013. december 7-én (szombaton) 18:00 órától megrendezett MTK–DVTK NB I-es labdarúgó-mérkőzés, amely fokozott biztonsági kockázatú minősítést kapott. A határozat szerint a döntést az alábbi körülmények indokolták:

- „a két sportszervezet szurkolói közötti viszony nem ellenséges, azonban a sportlétesítmény földrajzi elhelyezkedése miatt reális esély van arra, hogy a mérkőzésen a vendégcsapat szurkolóival szemben ellentétes érzelmű Ferencvárosi TC, illetve Újpest FC szurkolói táborához tartozó csoportok megjelennek;
- a rendelkezésre álló adatok alapján a mérkőzésen résztvevők életének, testi épségének, vagyonának sérelme, illetve annak közvetett veszélye áll fenn;
- közvetett a veszélye annak, hogy az idegen szurkolói csoportok mind a létesítményen belül, mind a közterületen tettelegesen provokálnak, rendbontásokat kezdeményeznek, amelynek megelőzéséhez szükség lehet a rendezők munkáját segítő folyamatos rendőri jelenlétre.”¹¹

Az 1. táblázatból tisztán láthatjuk, hogy a vizsgált időszakban a külön említett, fokozott minősítést kapott mérkőzés kivételével valamennyi, a két labdarúgócsapat közötti sportesemény a normál biztonsági kockázatú besorolást kapta. A sajtóban a vizsgált időszakra vonatkozóan nemigen találunk olyan atrocitásról szóló hírt, amely indokolta volna a két csapat találkozásának magasabb fokozatú besorolását.

¹¹ Az országos rendőrfőkapitány rendészeti helyettesének 29000/33576-26/2013. ált. számú határozatának indokolása.

1. táblázat: Az MTK–DVTK-párosítás mérkőzéseinek minősítése 2013. augusztus és 2023. március között

Dátum	Bajnokság	Minősítés
2023. 03. 13.	NB II	normál
2022. 09. 12.	NB II	normál
2021. 03. 05.	NB I	normál
2020. 12. 13.	NB I	normál
2020. 08. 28.	NB I	normál
2019. 12. 03.	Magyar Kupa	normál
2019. 03. 30.	NB I	normál
2018. 11. 24.	NB I	normál
2018. 08. 11.	NB I	normál
2017. 05. 20.	NB I	normál
2017. 02. 25.	NB I	normál
2016. 09. 21.	NB I	normál
2016. 03. 29.	NB I	normál
2015. 12. 02.	NB I	normál
2015. 08. 08.	NB I	normál
2015. 05. 31.	NB I	normál
2014. 11. 22.	NB I	normál
2013. 12. 07.	NB I	fokozott
2013. 11. 13.	Ligakupa	normál
2013. 08. 03.	NB I	normál

Forrás: a szerzők szerkesztése www.police.hu/ugyintezes/sportrendeszet/hatarozatok-labdarugas?page=0 alapján

Mindemellett:

„Normál és fokozott biztonsági kockázatú sportrendezvényeken a sportlétesítményen belüli biztonságért a szervező felel. A fokozott biztonsági kockázatú sportrendezvény szervezője annak időpontját megelőző 15 napon belül köteles felkérni a sportrendezvény helye szerint illetékes helyi rendőrkapitányságot a sportlétesítményen belüli rend fenntartásában térítés ellenében történő közreműködésre. Normál biztonsági kockázatú sportrendezvényen a szervező a rendőrség közreműködését térítés ellenében igénybe veheti.”¹²

Ennek megfelelően „a normál biztonsági kockázatúnak minősített sportrendezvény esetén a szervező a sportrendezvény helye szerint illetékes rendőrkapitányságnál írásban kezdeményezheti a sportrendezvény térítés ellenében történő rendőri biztosítását”.¹³

¹² 2004. évi I. törvény a sportról 68/A. § (3) bek.

¹³ Lásd: www.police.hu/ugyintezes/sportrendeszet/hatarozatok-labdarugas?page=0

A fent idézett két jogszabályhelyre erősít és pontosít rá a 8/2010. (OT 5.) ORFK utasítás is. Természetesen a sportkluboknak nem érdeke a pluszkiadások generálása, így finoman fogalmazva sem jellemző az efféle kezdeményezés. Automatikusan tehát – mivel hivatalos belső rendőri biztosítás nincs – biztosítási terv sem készül az ilyen esetekben. Egyéb, a konkrét vizsgált sporteseménnyel kapcsolatos rendőrségi feladatokról, külső biztosításokról szóló írásos dokumentáció pedig nem áll rendelkezésünkre.

A megfigyelések alapján megállapítható, hogy a mérkőzést megelőzően, annak ideje alatt és azt követően megerősített közterületi jelenlét volt jellemző a rendőrség részéről, a közrend és közbiztonság (aminek része a közlekedésbiztonság is) fenntartása érdekében. Ennek keretében figyelemmel kísérték a szurkolói mozgásokat és a közlekedés zavartalanságát befolyásoló tényezőket. Rendezői szempontból érdekes volt, hogy a hazai és vendég nézőket, szurkolókat a stadion azonos oldalú lelátóján helyezték el, közöttük üresen hagyott szektorokkal (úgynevezett ütköző-/pufferzónákkal). Tapasztalataink alapján ez a módszer kisebb teret enged a rivális szurkolótáboroknak egymás hergelésére.

Az Új Hidegkuti stadion nézőtere a megszokott formáktól eltérő. A kapuk mögött nem építettek fel lelátókat, csak a küzdőtér két oldalán. A rendezők erre az építészeti megoldásra tekintettel sajátosan különítették el a vendégek szurkolóit, ultráit saját ultráiktól, szurkolóiktól, mégpedig oly módon, hogy a Hungária körüli lelátók két legtávolabbi pontján jelölték ki szektoraikat. A vendégszektort fizikai védelemmel is ellátták, körülbelül 4 méter magas kerítéssel különítették el az ülőhelyeket elfoglaló nézők szektoraitól. Biztonsági szempontból ez jó megoldás. Miután a szurkolók szemtől szemben nem láthatták az ellenfél szurkolótáborának molinóit, zászlóit, élőképekben megjelenő üzeneteit, a provokatív viselkedés lehetősége is kisebb volt.

A DVTK szurkolói a mérkőzés kezdetére teljesen megtöltötték a vendégszektort. Alapvetően a diósgyőri ultrák csoportja tartózkodott ott. Az ultra a szurkolóknak az csoportja, amely nem túlzottan agresszív, nem provokál verekedést, rendbontást, de az sem jellemző, hogy kimaradna az ilyen eseményekből. Elkötelezett a kedvenc csapata iránt, minden mérkőzésén ott van, életének ez fontos részét képezi. Felelős a látványért, a látványelemekért, a molinók, drapériák, zászlók, élőképek megtervezéséért, elkészítéséért.

A látványelemek – zászlók, molinók – megjelentek mind az MTK, mind pedig a diósgyőri ultrák szektoraiban, a lehető legexpresszívabb módon támogatták a csapatukat.

A lelátókon hallható egyes beszélgetésekből, a pályán történt események által kiváltott reakciókból az is egyértelművé vált, hogy a két csapat rajongói (*fan*) egymással keveredve foglaltak helyet a lelátókon. A fanek rendszeresen látogatják a mérkőzéseket, elkísérik a csapatukat az idegenbeli és a külföldi mérkőzésekre is. Gyűjtik a klub ereklyéit, kifestik magukat, viselik a klub focimezét vagy ahhoz köthető ruhadarabokat. Az ülőhelyeken a diósgyőri rajongótábor azon fanatikus tagjai voltak jelen, akik ilyen kiegészítőket nem viseltek magukon. A rendezők – a biztonság meg-

őrzése érdekében –, akivel kapcsolatban szurkolói hovatartozása egyértelműen megállapítható volt, a megfelelő szektorba irányították.

Az ultrák – rövidebb szünetekkel – folyamatosan buzdították csapataikat. Meghatározó szerepe volt ebben a ceremóniamestereknek. Ők azok, akik kitalálják a rigmusokat és levezénylik, az egységesség mítoszát keltik. Szervezik a közönséget, viszont veszélyesek lehetnek, mert a tömeg befolyásolására is képesek.¹⁴

Mindkét ultracsoport részéről sportszerű szurkolásnak lehettek részesei a focirajongók, a kilátogató nézők. A saját csapatuk biztatására írt dalokat énekeltek, amelyben benne volt a csapatuk neve, a buzdítás és a győzelemre serkentés. A mérkőzés második felében pedig elhangoztak olyan rigmusok, mint a „*HAR-COL-JATOK!*” A rigmusok alkalmi versikék, esetenként tréfás mondókák, amelyeket általában a vezérszurkoló kezd el, és hozzá csatlakoznak a többiek. Többször ismétlik egymás után a rövid sorokat, egyre nagyobb hangerővel, ezzel mintegy ritmust adnak a szurkolásnak.¹⁵

A nézők, focirajongók között felfedezhető volt néhány provokátor. „Kiemelkedett” egy 20 és 30 év közötti fiatal felnőttekből álló kis csoport. Láthatóan nem a DVTK csapatával rokonszenveztek. A pályán történt eseményekre esetenként sunyi, agresszív módon reagáltak. A diósgyőri szurkolókat távolról, nyomdafestéket nem tűrő szavakkal és félre nem érhető kézmozdulatokkal provokálták. A távolság és a fizikai akadály okán biztonságban érezték magukat. A viselkedésüket viszont nem tolerálták az egymás mellett helyet foglaló MTK- és DVTK-szurkolók. A mérkőzés szünetében jól láthatóan, illetve hallhatóan is tudatták a csoport tagjaival, hogy elítélik az ilyen magatartást, és egyik oldal részéről sem nyert elfogadást. Mindebből egyértelműen arra következtethetünk, hogy a két csapat szurkolói csoportjai között nincs rivalizálás, ellentét, az erőszakos agresszív viselkedésnek sincs realitása.

A bajnoki rangadó rendbontástól mentesen zajlott le. A mérkőzés idején a lelátókon tapasztaltuk az agresszió, a huliganizmus bizonyos jegyeit, de sem a pályán, sem a nézőtéren nem talákoztunk olyan eseménnyel, amely az agresszív viselkedés durvább formáiban jelent volna meg.

„Összecsapás” a szünetben

Különös esemény árnyékolta be viszont a mérkőzést. Mára divatosná vált, hogy egy-egy lelkes szurkolót családtagjai, barátai valamilyen jeles alkalom okán megajándékozzák kedvenc futballcsapatának bajnoki mérkőzésén a kezdőrúgás elvégzésének lehetőségével. Ez történt ezen a mérkőzésen is. A második félidő kezdetén a kezdőrúgást az MTK-VM egyik utánpótláskorú játékosa végezhetné volna el, amit születésnapjára kapott ajándékba. A fiú a kezdőrúgás helyett a DVTK kapusára ve-

¹⁴ FREYER 2004: 52.

¹⁵ NÉMEDI 2007: 19.

zette a labdát, aki útját állta a labdának két alkalommal is. Az ajándék öröme szomorúsággal párosult.

A *Rendészettudományi szaklexikon* korábban ismertetett definíciójára figyelemmel, a futballmérkőzéshez kapcsolódóan, a nézőtéren kívüli agresszív megnyilvánulások is a futballhuliganizmus fogalomkörébe sorolhatók. Ez történt a fenti esemény kapcsán.

A DVTK kapusát megszámlálhatatlan mennyiségű agresszív támadás, fenyegetés érte a közösségi médián keresztül mind a saját szurkolói részéről, mind más futballrajongók részéről ezért a viselkedéséért. A sportsajtót napokig ez a hír uralta, és nem az eredmény, illetve a mérkőzés más izgalmas pillanata.

Mi jelent meg a sajtóban?

A 2023. március 13-án 19 órakor megrendezett NB II-es rangadóról rögtön a mérkőzést követően beszámolt a hazai online sajtó. Részletesebb tudósítást értelemszerűen Magyarország vezető sportlapja, a *Nemzeti Sport* közölt online felületén (nso.hu), ahol egyébként már a találkozó alatt is élő, szöveges közvetítést lehetett olvasni a mérkőzés alakulásáról. A találkozó után megjelent tudósításban ugyan említették, hogy a Diósgyőr kapusa a félidőben kétszer is kivédte egy születésnapját ünneplő MTK-szurkoló kisfiú lövéseit, de maga a cikk szerkesztője a címadáskor (*Gólgazdag meccsen az MTK legyőzte a Diósgyőrt, és az élre állt*) a száraz tényekre és nem a hangulatkeltésre fókuszált.¹⁶ Bár volt olyan portál, ahol már a 4-2-es hazai győzelemmel zárult rangadó estéjén is a diósgyőri kapus és a születésnapos fiú „párharcára” hívták fel a figyelmet (*A születésnapos kisfiút nem engedte gólt lőni, de így is kapott egy négyest a Diósgyőr kapusa*), a hazai online sajtó a mérkőzés másnapján figyelt fel a jelenetre, amelyről több videófelvétel is készült, ezért még hangsúlyosabban lehetett vele foglalkozni. Március 14-én, a találkozó másnapján kora reggel a Telex.hu-n *Újabb hungarikum: a világ legbunkóbb kapusa is magyar* címmel jelent meg cikk a témában.¹⁷ A címadással kapcsolatban nehéz lenne visszafogottságot emlegetni, és ez igaz magára az írás tartalmára is, amelyben például a következő mondat is olvasható Haász János szerzőtől: „Varga Énokot a bátyja vitte le a karjában, a kisfiú talán csak annak örülhetett – bár ez aligha jutott az eszébe –, hogy Senkó nem mezőnyjátékos, mert akkor talán már kapura törés közben fel is rúgta volna.” Minden bizonnyal a figyelemfelkeltő és hangulatkeltő címadás is nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a történetet és az ahhoz kapcsolódó videót aznap gyakorlatilag az összes online portál átvette. A címek a Telex.hu-n megjelentekhez hasonlóak voltak. A teljesség igénye nélkül párat idézünk:

¹⁶ Nemzeti Sport 2023.

¹⁷ HAÁSZ 2023.

- A Diósgyőr ostoba kapusának nem bocsátottak meg az MTK-drukkerek + videó. *Magyar Nemzet*, 2023. március 14.
- A Diósgyőr szívtelen, ostoba kapusa elrontotta az MTK-szurkoló kisfiú születésnapját – videó. *Origo.hu*, 2023. március 14.
- „Ez egy vérparaszt” – a Diósgyőr kapusát szétszedik a kommentelők, mert tönkretette egy kisgyerek születésnapját. *Borsonline.hu*, 2023. március 14.
- Debreceni torna gólkirályát szomorította el a szívtelen diósgyőri kapus – videóval. *haon.hu*, 2023. március 14.
- Reagált a megalázott MTK-s kisfiú apja: Találkoznának a kíméletlen diósgyőri kapussal. *Ripost.hu*, 2023. március.¹⁸

A közvéleményt egy emberként felháborító jelenetsor pár napig még vissza-vissza-tért az online és a nyomtatott sajtóban. Ennek az is volt az oka, hogy az érintett felek (a két klub, a diósgyőriek edzője és maga a kapus, a fiú és annak szülei) is kénytelenek voltak megszólalni. Mivel azonban ezek a megnyilvánulások a mérkőzéshez már csak közvetve kapcsolódnak, jelen tanulmányban nem foglalkozunk velük.

Az MTK–Diósgyőr bajnoki mérkőzés – rendbontás hiányában – a szünetben történt jelenetsor miatt váltott ki egy másodosztályú mérkőzéshez képest nagy sajtó-visszhangot.

Összegzés

A fentiek alapján elmondható, hogy a szervezők és a rendőrség szakemberei is pontosan ítélték meg a rangadó biztonsági kockázatát és ennek megfelelően mozgósították erőiket. A stadionon kívül a rendőri jelenlét, elsősorban a közlekedés zavaratalanságát és az esetleges rendbontások, rendzavarások megelőzését biztosította. A létesítményen belül a két csapat szurkolóinak elkülönítése alapvetően sikeres volt. A mixzónában történt verbális atrocitásoknak, amelyek a DVTK szurkolói ellen irányultak, nem voltak látható előzményei. Az „elkövetők” nem viseltek a hovatarozásukról árulkodó relikviákat, a lelátón csak a mérkőzés eseményeinek – gólok, szabálytalanságok – hatására váltak ki a tömegeből. Viselkedésüket a közös zónában mindkét csapat szurkolói elítélték. A DVTK ultrái verbálisan hevesen reagáltak is a provokációra, de fizikai elkülönítésük miatt nem került sor összecsapásra. A szervezők figyelemmel kísérték az eseményeket, de, véleményünk szerint helyesen, nem avatkoztak közbe. A szurkolók biztonsága nem került veszélybe az esemény alatt.

A deviancia, a normáktól való eltérés nem a huliganizmus formájában jelent meg a mérkőzésen. Azt, hogy a DVTK kapusa kivédte a kisfiú lövési kísérleteit, azt már a helyszínen, de később a sajtóban megjelent cikkekben is deviánsnak ítélte meg a közvélemény. Véleményünk szerint a kapus abban hibázott, hogy a társadalmilag

¹⁸ Magyar Nemzet 2023; Origo.hu 2023; Borsonline.hu 2023; haon.hu 2023; Ripost 2023.

elfogadott norma helyett – a kisebbet, gyengébbet segíteni kell, fair play – a profi sportolóktól elvárt attitűdöt a maximális hatékonyságot választotta. Míg a mérkőzésen ez a maximalizmus – például a lesről támadó csatár lövését is kivédi – elismerést, tiszteletet érdemel, addig a szünetben a kisfiú lövésének háritása ellenszenvet vált ki. A társadalmi alrendszerekben eltérő normák uralkodhatnak – a mérkőzésen a játékvezető szidalmazása nem számít deviánsnak, azonban a stadionon kívül már igen –, ezért ugyanannak a viselkedési formának a megítélésé is eltérő. Az alrendszerekben működő normáknak és a belőlük alkotott szabályoknak a társadalmilag elfogadott értékekhez való illeszkedése biztosíthatja a devianciák számának csökkenését.

Irodalomjegyzék

- BODA József et al. szerk. (2019): *Rendészettudományi szaklexikon*. Budapest: Dialóg Campus.
- Debreceni torna gólkirályát szomorította el a szívtelen diósgyőri kapus – videóval. *haon.hu*, 2023. március 14. Online: www.haon.hu/helyi-sport/2023/03/haon-labdarugas-diosgyor-mtk-senko-zsombor-varga-enok-debrecen-dvsc-golkiraly
- A Diósgyőr ostoba kapusának nem bocsátottak meg az MTK-drukkerek + videó. *Magyar Nemzet*, 2023. március 14. Online: <https://magyarnemzet.hu/sport/2023/03/a-diosgyor-ostoba-kapusanak-nem-bocsatottak-meg-az-mtk-drukkerek-video>
- A Diósgyőr szívtelen, ostoba kapusa elrontotta az MTK-szurkoló kisfiú szülinapját – videó. *Origo.hu*, 2023. március 14. Online: www.origo.hu/sport/futball/20230313-a-diosgyor-szivotelen-kapusa-elrontotta-az-mtkszurkolo-kisfiu-szulinapjat-senko-zsombor.html
- „Ez egy vérparaszt” – a Diósgyőr kapusát szétszedik a kommentelők, mert tönkretette egy kisgyerek születésnapját. *Borsonline.hu*, 2023. március 14. Online: www.borsonline.hu/sport/2023/03/ez-egy-verparaszt-a-diosgyor-kapusat-szetszedik-a-kommentelok-mert-tonkretette-egy-kisgyerek-szuletésnapjat
- FREYER Tamás (2004): *A rendvédelmi erők harca a futball-huliganizmus ellen Magyarországon*. PhD-értekezés. Budapest: Semmelweis Egyetem Testnevelési és Sporttudományi Kar Nevelés- és Sporttudományi Doktori Iskola.
- GÁL Erika – KÖRÖSI Boglárka (2022): A szurkolók és a rendőrség kapcsolatának vizsgálata a rendőrség által biztosított labdarúgó-mérkőzéseken. *Közbiztonsági Szemle*, 3(2), 21–36.
- Gólgazdag meccsen az MTK legyőzte a Diósgyőrt, és az élre állt. *Nemzeti Sport*, Online: www.nemzetisport.hu/labdarugo_nb_ii/nb-ii-mtk-budapest-diosgyori-vtk-2945399
- HAÁSZ János (2023): Újabb hungarikum: a világ legbunkóbb kapusa is magyar. *Telex*, 2023. március 14. Online: <https://telex.hu/zacc/2023/03/14/ujabb-hungarikum-a-vilag-legbunkobb-kapusa-is-magyar>
- NÉMEDY Márta (2007): *A futballszurkolók szlengje*. Debrecen: Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar Magyar Nyelvtudományi Tanszék.
- Reagált a megalázott MTK-s kisfiú apja: Találkoznának a kíméletlen diósgyőri kapussal. *Ripost.hu*, 2023. március. Online: <https://ripost.hu/tuzeloallas/2023/03/mtk-dvtk-senko-zsombor-kisfiu-bunko-kapus>
- A születésnapos kisfiút nem engedte gólt lőni, de így is kapott egy négyest a Diósgyőr kapusa. *24.hu*, 2023. március 13. Online: https://rangado.24.hu/magyar_foci/2023/03/13/nb-ii-mtk-diosgyor-senko-zsombor-szuletésnapos-kisfiu/

Jogforrások

2004. évi I. törvény a sportról

54/2004. (III. 31.) Korm. rendelet a sportrendezvények biztonságáról

29000/75-24/2023. ált számú határozat. Online: www.police.hu/sites/default/files/Norm%C3%A11%20labdar%C3%BAg%C3%B3m%C3%A9rk%C5%91z%C3%A9sek%202023.03.31-ig.pdf

ABSTRACT

Examination of the Phenomenon of Football Hooliganism in the NB II League Match Case Study

Péter DULAI, Csaba FEKETE, Tamás FREYER, Dávid PAPP

Our research group visited the match of the spring round of the 2022/2023 NB II Championship (MTK-DVTK) to investigate the forms of football hooliganism. Violent, deviant events that take place on and around the football field are usually classified as football hooliganism. The event that took place during the match, which caused a lot of press coverage - the goalkeeper of DVTK saved the opening shot of the youth player of MTK, which the boy received as a birthday present from his parents - is, however, a new form of deviance associated with football matches. In the case study we make an attempt to elaborate on the events of the match and the police and managements' security.

Keywords: *deviance, violence, football hooliganism, supporters, ultras, hooligans*